

Muuntogeenisten elintarvikkeiden valvonta

Ylitarkastaja Sanna Viljakainen
Tuoteturvallisuusyksikkö
Valvontaosasto
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Esityksen sisälllys

Muuntogeenisten elintarvikkeiden valvonta

- Kuinka muuntogeenisiä elintarvikkeita valvotaan?
- Eviran rooli
- Tuloksia Eviran gm-valvonnasta vuosilta 1999-2009
- Valvontatoimenpiteet
- Valvonnan haasteita
- Nykytilanne Suomessa
- Hyödyllisiä linkkejä

Kuinka muuntogeenisiä elintarvikkeita valvotaan?

- Muuntogeenisten (gm) elintarvikkeiden valvonta on osa tavanomaista elintarvikevalvontaa ja perustuu toimijan omavalvonnan valvontaan
- Elinkeinonharjoittaja vastaa tuotteidensa määräystenmukaisuudesta (myös gm-ainesosien osalta)
- Kunnan elintarvikevalvontaviranomaiset, valtuutetut luomutarkastajat ja Eviran tarkastuseläinlääkärit valvovat toimijan omavalvontaa ja tekevät tarvittavat valvontatoimenpiteet
- Tulliviranomaiset vastaavat maahantuotujen tuotteiden valvonnasta sekä analysoivat gm-näytteet

Eviran rooli

- Kouluttaa, suunnittelee, ohjaa ja johtaa kotimaista valvontaa
 - ohje hyväksymättömien muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen takaisinvedosta
http://www.evira.fi/attachments/elintarvikkeet/valvonta_ja_yrittajat/takaisinvento-ohje/hyvaksymattomien_muuntogeenisten_elintarvikkeiden_ja_rehujen_takaisinvedosta.pdf
- Vastaa vaativan analytiikan tutkimuskustannuksista (ETL 30 §) ja ottaa vuosittain valvontanäytteitä
- Koordinoi koko maata kattavat valvontaohjelmat
 - vuoden 2009 gm-valvontahanke
http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valvonta_ja_yrittajien_tuotteiden_muuntogeeniset_elintarvikkeet_gmo/gmo-valvontahanke_2009/

Gm-valvontatuloksia 1999-2009 (EVI/Evira)

Vuosi	Näytemäärä (asiakirjavalvonta) / kpl	GMO todettu / kpl	GMO pitoisuus yli merkintärajan tai hyväksymätön GMO / kpl	Tutkitut elintarvikkeet
1999	10 (32)	2	Ei kvantitoitu	Soijaa ja maissia sisältävät elintarvikkeet
2000	46	16	1	Soijaa ja maissia sisältävät elintarvikkeet
2001	61	12	1	Soijapohjaiset einekset, soijamaito- ja tofutuotteet ja soijaa ja maissia sisältävät luomuelintarvikkeet
2002	193 (85)	54	10	Soijaa ja maissia sisältävät elintarvikkeet (EU:n koordinoima valvontaohjelma) ja soijaa sisältävät luomuelintarvikkeet
2003	35 (8)	15	0	Maissia ja soijaa sisältävät elintarvikkeet, niiden raaka-aineet, luomusoijaraaka-aineet
2004	55	25	11	Maissia ja soijaa sisältävät elintarvikkeet (erityisruokavaliovalmisteet, aamiaisvalmisteet), luomuelintarvikkeet
2005	37	25	4	Soija- tai maissipohjaiset raaka-aineet, urheiluvälitteet, luomuraaka-aineet
2006	20	7	0	Amerikkalainen pitkäjyväinen riisi ja kiinalaiset riisivalmisteet
2007	29	11	0	Maissia ja soijaa sisältävät elintarvikkeet, riisi ja riisivalmisteet, luomuelintarvikkeet, urheiluvälitteet
2008	29	9	2	Kiinalaiset ja amerikkalaiset riisivalmisteet, urheiluvälitteet, luomuelintarvikkeet, maissia ja soijaa sisältävät elintarvikkeet
2009	38 (33)	16	4	Soijaa ja maissia sisältävät elintarvikkeet, kiinalaiset riisivalmisteet, kanadalainen pellava ja luomuelintarvikkeet

Valvontatoimenpiteet

- Jos tuotteesta löytyy EU:ssa **hyväksymätöntä** muuntogeenistä lajia (esim. kiinalaista riisiä "Bt63" tai kanadalaista pellavaa "FP967")
 - raja-arvo 0%
 - takaisin veto + RASFF-ilmoitus (Rapid Alert System for Food and Feed)
 - takaisinvedon laajuus riippuu tapauksesta (esim. lupahakemuksen vaihe, EFSA:n turvallisuusarvio)
- Jos löytyy **hyväksyttyä** muuntogeenistä lajia **yli merkintävaatimuksen** (menetelmän mittausepävarmuus huomioon ottaen), mutta **merkinnät puuttuvat**
 - raja-arvo 0,9 %
 - toimijaa kehoitetaan tehostamaan omavalvontaa
 - pakkausmerkinnät korjataan (edustava näytteenotto)
- Eviran yleiset ja hyväksymättömien gm-elintarvikkeiden ja rehujen takaisin veto-ohjeet:
http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valvonta_ja_yritt_j_t/takaisin_veto-ohje/

Valvonnan haasteita

- Maahantuotavat pakatut esim. soijaa sisältävät elintarvikkeet (esim. USA:sta)
 - pakkausmerkinnät puuttuvat tai sisältävät EU:ssa hyväksymättömiä gm-lajeja
 - eri maiden lainsäädännön eroavaisuudet
- Hyväksymättömät muuntogeeniset organismit (esim. kiinalainen ”Bt63” riisi)
 - osoittamiseen tarvittavat tutkimusmenetelmät ei välttämättä heti käytettävissä
 - maahantuojien vaikea saada tietoa tuotteiden aineiden alkuperästä
- Pitkälle prosessoidut maissi- ja soijaperäiset ainesosat (esim. öljy, tärkkelys)
 - analysointi vaikeaa, koska DNA:ta tai gm-proteiinia tuotteissa ei ole juuri lainkaan
- Pakattujen elintarvikkeiden edustava näytteenotto
 - suositustenmukaisen näytteenoton näytemäärät hyvin suuret
- Asiakirjavalvonta
 - lainsäädännössä ei ole asetettu vaatimuksia asiakirjoille
- Kustannusedullisen, mutta tehokkaan valvonnan ylläpitäminen
 - gm-analytiikka kallista ja edustava näytteenotto vaatii useita näytteitä
 - pääpaino omavalvonnan valvontaan

Nykytilanne Suomessa

- Suomessa ei viljellä muuntogeenisiä kasveja
 - nykyiset viljelyyn hyväksytyt lajikkeet eivät tärkkelysperunaa lukuun ottamatta sovi Suomen ilmasto-olosuhteisiin
 - monista muunnetuista ominaisuuksista ei meidän oloissamme ole hyötyä (esim. maissin tuholaiskestävyys)
- Markkinoilla ei ole muuntogeenisiä elintarvikkeita
 - kuluttajien mielenkiinto gm-elintarvikkeita kohtaan laimeaa
 - kauppojen valikoimat heijastavat kuluttajien tarpeita ja toiveita
- Muuntogeenisten ainesten esiintyminen tuontituotteissa vähäistä ja määräystenvastaisuudet yksittäistapauksia
 - pääasiassa Pohjois-Amerikasta tai Kiinasta maahantuodut elintarvikkeet
 - tietämättömyys lainsäädännön erilaisista vaatimuksista (esim. USA:ssa ei gm-aineesien merkintävelvollisuutta)
 - tiedonpuute ainesosien alkuperästä
- Keskustelua käyty tuotantoeläimille syötettävästä muuntogeenisestä rehusta
 - ohje vapaaehtoiselle ”tuotettu ilman geenitekniikkaa” –merkinnän käytölle elintarvikkeissa ja rehuissa

http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valvonta_ja_yritt_j_t/muuntogeeniset_elintarvikkeet_gmo/pakkausmerkinn_t/

Hyödyllisiä linkkejä

- Evira: http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/elintarviketietoa/muuntogeeniset_elintarvikkeet_gmo/
- MMM: http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/elintarvikkeet/muuntogeenisetjauus_elintarvikkeet/muuntogeenisetelintarvikkeet.html
- Biotekniikan neuvottelukunta: <http://www.btnk.fi/>
- Bioteknologia Info: <http://www.bioteknologia.info/>
- EU-komissio: http://ec.europa.eu/food/food/biotechnology/gmfood/index_en.htm
- EFSA: http://www.efsa.europa.eu/EFSA/ScientificPanels/efsa_locale-1178620753812_GMO.htm
- GMO Compass: <http://www.gmo-compass.org/eng/home/>
- Agbios: <http://www.agbios.com/main.php>

Kiitos!

Sanna Viljakainen
Ylitarkastaja, TkT
sanna.viljakainen@evira.fi
puh. 020 772 4291